

RÅVARUEXPORT, INSTITUTIONER OCH EKONOMISK TILLVÄXT I EN NY TID

RAPPORT AV

Ylva Johnson, Fil. Kand. och redaktör på Utrikespolitiska institutet

SAMMANFATTNING

Tidigare studier har indikerat ett negativt samband mellan en stor andel export av råvaror i relation till BNP, framför allt i länder med institutioner som betraktas som "dåliga". Forskare har talat om en "råvarornas förbannelse", det vill säga att länder med stora mängder råvaror skulle vara dömda till lägre tillväxt. Andra har talat om en "villkorad förbannelse", det vill säga att förbannelsen bara skulle gälla i länder med bristfälliga institutioner.

Denna studie replikerar i en kvantitativ analys metoder från studie av råvaruexport i relation till BNP, institutionell kvalité och ekonomisk tillväxt under åren 1965-2005 på en ny tidsperiod, nämligen

2006-2012. Resultatet indikerar att det inte förelåg något samband mellan råvaruexport i relation till BNP, institutionell kvalité och ekonomisk tillväxt utifrån samma mätmetoder 2006-2012. Däremot fanns ett samband mellan råvaruexport och institutionell kvalité, samt ett samband mellan institutionell kvalité och ekonomisk tillväxt. Länder med en större andel råvaror i exportkorgen hade sämre institutioner och länder med "dåliga" institutioner hade en högre ekonomisk tillväxt än länder med "goda" institutioner. Resultaten var inte linje med de förväntade i enlighet med huvudfåran inom tidigare forskning på detta område, vilket möjligen kan indikera att perioden 2006-2012 utgjorde ett trendbrott.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning.....	2
1. Introduktion	4
1.1 Nya tider - samma samband?.....	4
1.2 Teoretisk bakgrund och tidigare forskning.....	5
1.2.1 Råvaror och tillväxt.....	5
1.2.2 Instutioner och tillväxt.....	7
1.2.3 Råvaror, instutioner och tillväxt.....	8
1.4 Material och metod.....	8
1.4.1 Material.....	8
1.4.2 Metod	9
 2. Råvaror, institutioner och tillväxt 2006-2012	11
2.1 Resultat.....	12
 3. Diskussion.....	17

1. INTRODUKTION

Vilken inverkan råvaruexport har på ekonomisk tillväxt har under de senaste decennierna varit föremål för en intensiv diskussion bland forskare. I centrum för debatten finns ett antal studier som indikerar att råvarurika länder haft en lägre ekonomisk tillväxt andra och framför allt råvarurika länder med

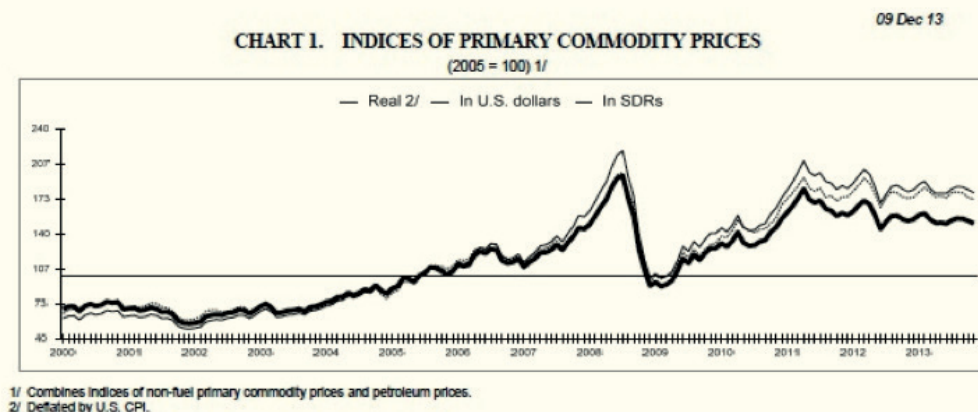
institutioner som enligt forskare har definierats som "svaga" eller "dåliga". Länder med "dåliga" institutioner skulle enligt denna teoribildning vara mindre kapabla att förvalta sina råvaror och omsätta dem till ekonomisk tillväxt.

1.1 NYA TIDER – NYA SAMBAND?

Flera omständigheter talar för att åren 2006-2012 utgjorde en unik period för råvaruproducerande länder. Statistik från IMF visar att priserna på råvaror under perioden 2006-2012 ökade med mer än 50 procent i reella termer, se tabell 1¹.

Till exempel nästan dubblerades priset på palmolja och koppar medan priset på platina tredubblades². Priserna drevs möjligen av spekulation men framför allt av en ökad efterfrågan till följd av att världens befolkning ökade och blev allt rikare. Under 2000-talet första decennium ökade användningen av kol, palmolja och järn med mellan fem och tio procent

varje år och olja, koppar, vete och ris med två procent årligen. De kinesiska konsumenterna ansvarade ensamma för 63 procent av ökad efterfrågan på sojabönor, 44 procent av olja och 83 procent av kol. Indien låg bakom tio procent av ökad efterfrågan på sojabönor, palmolja, olja och kol. Allra mest ökade Kinas hunger efter metaller. Så till den grad att 45 procent av alla metaller som i handlades i världen 2011 gick till Kina. Kinas inskeppning av metaller överskred därmed de 20 näst största importländernas gemensamma köp från utlandet (Chatham house 2013).

Tabell 1: Priser på råvaror 2000-2013. 2005=100. Källa: IMF

Perioden 2006-2012 var också en tid med omfattande kinesiska investeringar i resursrika utvecklingsländer, framför allt i Afrika men även i bland annat Sydamerika. Att få en uppskattning om hur stora dessa penningflöden är svårt men en sammanställning av statistik från Kinas handelsdepartement Mofcom visar att de redovisade utländska direktinvesteringarna i Afrika under åren 2006 till 2012 ökade från 2,5 miljarder USD till 21, 2 miljarder USD³. Det är allmänt känt att de kinesiska investeringarna inte har åtföljts av krav på utvecklande av institutioner eller demokrati. Ytterligare en faktor utmärkte perioden var att antalet regionala handelsavtal ökade kraftigt och som en konsekvens av detta också handeln mellan länder i samma region⁴. Slutligen reformerades jordbruket i många utvecklingsländer, småskaliga jordbruk ersattes av storskalig högteknologisk produktion samtidigt som bioproduktmarknader gav nya avsättningsmöjligheter (World Bank 2008).

Sammanfattningsvis har förutsättningarna för råvaruexporterande länder, och framför allt för råvaruexporterande utvecklingsländer, kraftigt förändras under de senaste åren. Den nya situationen gör det motiverat att undersöka om det fortfarande finns några samband mellan råvaruexport, institutioner och ekonomisk tillväxt. Den här studien tog avstamp i en de mest heltäckande som gjorts kring samband mellan råvaruexport, institutioner och ekonomisk tillväxt och som indikerade att länder med en stor andel metaller i exportkorgen 1965-2005 hade en lägre tillväxt om de inte samtidigt som hade "bra" institutioner, definierade enligt ett index från International Country Risk Guide. Gällde detta samband gäller även under exceptionella perioden 2006-2012 eller kunde ett trenderbrott skönjas och hur kan det i så fall förklaras utifrån tidigare teorier?

1. 2 TEORETISK BAKGRUND OCH TIDIGARE FORSKNING

Enligt klassisk handelsteori bör ett land för att uppnå maximal ekonomisk tillväxt exportera den vara som det har en komparativ fördel i. Sålunda bör fattiga länder med gott om råvaror och billig, lågutbildad arbetskraft exportera råvaror i stället för att förädla

dem i landet, något som andra länder kan göra bättre. Den låga tillväxten i många råvaruexporterade utvecklingsländer under 1900-talet har dock fått många forskare att fråga sig varför den tillväxt man hade kunnat förvänta sig inte har ägt rum.

1.2.1 RÅVAROR OCH TILLVÄXT

1995 publicerade de båda nationalekonomerna Jeffrey Sachs och Andrew Warner en artikel som myntade begreppet "råvarornas förbannelse". Den byggde på en studie av 87 länder under perioden 1970-1990 där Världsbankens statistik över råvaruexport i andel av BNP ställdes mot BNP-tillväxt. Resultatet visade en lägre tillväxt för de länder som i början av mätperioden hade en stor andel råvaror exporten. En förändring i råvaruandelen med en standardavvikelse, som motsvarade 16 procent, kunde förknippas med en minskad tillväxttakt på 1,51 procentenheter (Sachs och Warner 1995).

Utifrån olika teoribakgrund diskuterade olika forskare kring vad denna råvarornas förbannelse

skulle kunna bero på. Sachs och Warner hänvisade själva till den holländska sjukan. Begreppet, som syftade på den kris som drabbade Holland efter stora fynd av naturgas 1959, beskrev vad som kan hända när inflödet av utländsk valuta plötsligt ökar. I Holland ökade den egna valutans värde i relation till andra valutor vilket medförde stora svårigheter för konkurrensutsatt industri utanför råvarusektorn. Samtidigt smittade löneökningar i råvarubranschen av sig i övriga ekonomin, vilket ytterligare försämrade konkurrenskraften. Enligt Sachs och Warner kunde effekten bli kvarstående om råvarusektorn långsiktigt dränerade den övrig industrin på investeringar och utbildad arbetskraft. Senare presenterade Sachs och Warner ett empiriskt stöd för sin teori om den

holländska sjukan, när de kunde visa att det relativa prisläget i 99 länder under 1970-talet stod i relation till råvaruexport i andel av BNP (Sachs och Warner 2001).

Andra forskare lutade sig mot beroendeskolans teorier, som redan på 1950-talet argumenterat för att underutvecklingen i många råvarurika länder berodde på priset på råvaror inte hade ökat lika snabbt som förädlade produkter (Prebisch 1950). Detta kunde i sin tur förklaras av att 1) efterfrågan på råvaror inte ökade lika snabbt som efterfrågan på industrivaror eftersom råvaror genom den tekniska utvecklingen kunde utnyttjas allt effektivare, 2) det var svårare att öka produktiviteten inom råvarusektorn än inom tillverkningsindustrin, 3) strukturella orättvisa maktförhållanden mellan fattiga och rika länder, som hade sin grund i koloniala mönster. Argumenten fick nu stöd av studier som visade att det reella värdet på råvaror under 1900-talet hade halverats i relation till producerade varor (Canuto 2010⁵). Detta gjorde att de råvaruproducerandeländernas köpkraft urholkades, det vill säga de kunde köpa allt färre producerade varor för sina råvaror, vilket bidrog till deras underutveckling.

En annan förklaringsmodell som fördes fram var att en stor råvaror i exportkorgen gjorde ett land mer utsatt för makroekonomisk instabilitet. Teorin stöddes av studier som visade stora variationer i BNP mellan olika år under 1970-2003 i länder vars BNP till stor andel utgjordes av råvaruexport. I nationer där export av råvarorna motsvarade mer än 19 procent (den högsta fjärdedelen) av BNP var den genomsnittliga variationen 7,4 procent, jämfört med 2,8 procent i den lägsta fjärdedelen. Resultatet förklarades genom priserna på metaller, råvaror och jordbruksprodukter under den studerade tiden har varit mer volatila än på priserna på producerade varor och tjänster (Ploeg 2009). Ur ett neoinstitutionellt ekonomiskt perspektiv diskuterades även institutioner som förklaringsmodell. Råvaror antogs också orsaka "dåliga" institutioner genom girighetseffekter som uppstod när olika grupper och företag försökte tillskansa sig snabba pengar, ett fenomen som underminerade parlament, lagar, rättsväsende och offentlig administration. Flera studier indikerade ett samband mellan råvarurikedom och "dåliga" institutioner och dessa svaga institutioner skulle i sin tur orsaka lägre tillväxt (Ploeg 2010). Råvaror förknippades också med ökad risk för krig, en studie visade att en hög andel råvaruexport utgjorde den enskilt största risken för att ett land skulle drabbas av konflikt under den perioden 1960-1999. Länder där olja eller mineraler utgjorde 25 procent eller mer av

BNP löpte 23 procents ökad risk att drabbas av ett inbördeskrig (Collier et al 2004).

I samtliga förklaringsmodeller hävdades ett kausalt samband, det vill säga att en hög andel råvaruexport fick olika icke-gynsamma konsekvenser för ett land i form av appreciering, makroekonomisk volatilitet, minskad köpkraft eller försvagade institutioner. Dessa påståenden om kausalitet lämnade inte oväntat fältet öppet för en diskussion om orsak och verkan. Hade länder låg tillväxt för att de exporterade en stor andel råvaror eller hade de ett stort inslag av råvaror i sin exportkorg därför att de av andra orsaker inte hade förmått utveckla annan industri? Och var det råvarorna i sig som gav "dåliga" institutioner eller exporterade vissa länder en stor andel råvaror därför deras institutioner var svaga, någonting som i sin tur var kopplat till något annat? 2008 publicerade Daniel Lederman och William Maloney, två forskare knutna till Världsbanken, en studie utifrån ett neoliberalt perspektiv där de hävdade just att det inte råvarorna som var problemet, utan att vissa länder hade blivit beroende av råvaruexport därför att de av olika anledningar inte förmått utveckla någon egen industri. En studie över 66 länder visade att det negativa sambandet mellan råvaruexport och tillväxt försvann när de i stället för att mäta bruttoexporten studerade nettoexporten under 1970-1990. Till skillnad mot Sachs och Warner, som hade studerat ingångsvärden, mätte de den genomsnittliga råvaruexporten över hela perioden, vilket de ansåg bättre fångade upp förändringar. Till exempel hade Botswana, ett land som på senare utvecklats starkt trots en stor diamantexport, en obetydlig export 1970. Forskarnas slutsats var därför att det inte fanns något samband alls mellan råvaror och ekonomisk tillväxt, varken positivt eller negativt. Om somliga råvarurika hade en lägre ekonomisk tillväxt kunde det kanske förklaras av att de hade belånat sig hårt under 1970-talets tillgång på billiga petrodollar och när räntorna gick upp inte hade förmått utveckla annan industri. 2008 följde upp andra forskare upp detta resonemang när de introducerade ett nytt mått för att bestämma resursrikedom som utgick från de förväntade vinsterna från råvaror i marken i början av mätperioden 1970-2000 i stället för råvaruexport i andel av BNP (Brunnschweiler och Bulte 2008). Forskarna ansåg att andelen råvaror i exporten i relation till BNP snarare visade hur beroende ett land var av sin råvaruexport än sade något om deras egentliga resursrikedom. Till exempel var Norge mer resursrikt än Oman men andelen råvaruexport är betydligt mindre eftersom Norge hade utvecklat övrig industri. Forskarnas resultat indikerade ett svagt positivt samband mellan resursrikedom och ekonomisk tillväxt.

I slutet av 2010-talet tycks, enligt min litteraturgranskning, en konsensus ha uppstått bland forskare kring att ett negativt samband mellan resursrikedom och ekonomisk tillväxt bara existerade under vissa förutsättningar. En rad studier diskuterade olika faktorer som till exempel kvalitet

institutioner, klimat, språk och kolonial bakgrund samt utbildningsnivå. De flesta studier pekade ut goda institutioner som den viktigaste faktorn för att länder skulle kunna dra ekonomiska växlar på sina råvaror (Ploeg 2011⁶).

1.2.2 INSTITUTIONER OCH TILLVÄXT

Vad är institutioner? Och hur definieras goda institutioner? Många forskare har när det gäller dessa frågor hänvisat till en definition av Douglas North från 1990: *"Institutioner är spelreglerna i ett samhälle... De är skapade av människor är de formella och informella begränsningar som formar politiskt, ekonomiskt och socialt samspel mellan människor"*. Ur Norths perspektiv var goda institutioner de som reducerade osäkerhet och främjade effektivitet och därmed bidrog till ekonomisk utveckling (North 1990). Hur dessa "goda" institutioner skulle definieras rent praktiskt har dock varit centrala frågeställningar i forskningen kring institutioners betydelse för tillväxt, liksom i denna uppsats. Olika forskare ha haft olika meningar och någon enhetlig definition finns inte. Eftersom definitionen av institutioner är något som den egna studien har behövt relatera kan det vara värt att diskutera några av de tidigare definitioner som forskare har använt och hur de har korrelerat med tillväxt.

1989 publicerade den peruanske ekonomen Hernando de Soto *The other Path* som framför allt diskuterade landrättigheters betydelse för ekonomisk utveckling. De Soto ansåg att många utvecklingsländers misslyckande med att ta klivet över till ett kapitalistiskt system hade sin orsak i bristande byråkrati. Nödvändiga papper saknades för att kunna belåna egendom och därmed öka produktiviteten. Utvecklingsländerna var sålunda underkapitaliserade.

2004 publicerade de amerikanska forskarna Daren Acemoglu, Simon Johnson och James Robinson en bok som sammanfattade flera års forskning kring institutioners roll för ekonomisk tillväxt (Acemoglu et al 2004). De gjorde gällande att goda ekonomiska institutioner, framför skydd för privat ägande, utgjorde den främsta drivkraften till ekonomisk tillväxt. Goda ekonomiska institutioner var de som var inkluderande,

det vill säga gav alla lika tillträde till marknaden och som inte gynnade en elit. Forskarna presenterade ett empiriskt stöd för sina teorier som indikerade att länder med "goda" institutioner hade en hög tillväxt. För att definiera institutioner använde sig forskarna att ett index över risken för expropriation från Political Risk Service (senare International Risk Country Group). Detta var i sin tur baserat på ett index över möjligheten att lösa ut en studsad check⁷ (Boschini et al 2013). När detta index ställdes mot BNP-tillväxt per capita blev resultatet ett linjärt samband mellan goda institutioner och högre tillväxt. Acemoglu et al forskning kritiserades dock, bland annat för att mäta resultatet av institutioner snarare än institutionernas kvalitet i sig. Även trovärdigheten i de index som användes ifrågasattes (Glaser et al 2004). 2012 skrev Jeffrey Sachs i en öppen kommentar till Acemoglu och Robinson att han ansåg forskarnas argumentation var enkelspårig av fem skäl: 1) De förbisåg spridningen av ny teknik, 2) deras studier ignorerade det faktum att regimer som främjar spridning av ny teknik är nödvändigtvis inte de samma som fostrar goda institutioner, 3) studierna tog inte hänsyn till att det geografi och tillgång på råvaror, 4) de bortsåg från att auktoritära ledare har ofta starka incitament att skapa snabb utveckling, vilket till exempel Kina var ett exempel på, 5) de missade att institutioner förändras över tid och ekonomisk tillväxt leder ofta till demokratiska reformer. Sachs kritiserade även Acemoglu et al statistiska grundarbete och vände sig också mot den snäva definitionen av goda institutioner som utgjordes av "subjektivt index" för risk för expropriation framtaget av en privat säkerhetsfirma. (Sachs 2012). Även filantropen Bill Gates hade kraftiga invändningar. I en recension i tidskriften *Foreign Policy* 2013 av Acemoglus och Robins bok *Why Nations fail* skrev han att forskarnas analys var "vag och förenklad", att de förbisåg de asiatiska tillväxtundren och framför allt utvecklingen i Kina (Gates 2013).

1.2.3 RÅVAROR, INSTITUTIONER OCH EKONOMISK TILLVÄXT

En av de mest citerade studierna som studerar samband mellan råvaror, institutioner och ekonomisk tillväxt publicerades 2006 av de svenska forskarna Anne Boschini, Jesper Roine och Jan Pettersson. I studien ställdes genomsnittlig BNP-tillväxt per capita mot kvalitet på institutioner och råvaruexport i 89 länder under perioden 1975-1998 (Boschini et al 2006). För att definiera råvaruexport använde sig forskarna av samma metod som Sachs och Warner, det vill säga Världsbankens statistik över landets råvaruexport som andel av BNP. Forskarna tittade också specifikt på metaller, guld och diamanter. Bakgrunden var att den stora mängden konflikter i vissa råvarurika länder indikerade vissa råvaror i större utsträckning än andra föreföll uppmuntra girighet och öka risken för konflikter (Collier 2004). För att mäta kvaliteten på institutioner användes ett index från Keefer och Knack från 2002. Det innehöll fem variabler: korruption, lagstiftning, risk för expropriation, byråkratisk kvalitet och begränsningar

för den styrande eliten. Resultatet indikerade ett negativt samband mellan råvaruexport och tillväxt i länder med "svaga" institutioner enligt Keefer och Knacks definition. Råvaror som var väldigt värdefulla, enkelt kunde lagras, transporteras och säljas (eller smugglas), som guld och diamanter, föreföll i större utsträckning vara riskabla för ett land. Samtidigt illustrerade till exempel Botswana, ett råvarurikt land med "bra" institutioner, att problemen kunde undvikas genom institutionell kvalitet.

2013 publicerade samma forskare en ny studie i där en längre tidsperiod, 1965-2005, studerades med delvis nya metoder (Boschini et al 2013). Resultatet indikerade ett samband mellan en hög andel metaller i exportkorgen och lägre ekonomisk tillväxt. Sambandet gällde inte i länder som hade "goda" institutioner. Eftersom det var denna studie som replikerades i den egna studien diskuteras den mer ingående i följande stycke om material och metod.

1.4 MATERIAL OCH METOD

Studien undersökte samband mellan råvarurikedom, institutioner och ekonomisk tillväxt under perioden 2006-2012. Ambitionen var att studera om de samband mellan råvaror, institutioner och ekonomisk

tillväxt som tidigare forskning har indikerat kunde skönjas under denna period med snabbt ökande råvarupriser och kinesiska investeringar i råvarurika utvecklingsländer.

1.4.1 MATERIAL

För att kunna se om ett trendbrott förelåg utgick studien från en av de senaste och mest heltäckande studierna på området av tre svenska nationalekonomer vid namn Anne Boschini, Jan Pettersson och Jesper Roine publicerad i World Development 2013 (Boschini et al 2013). Studien löpte över perioden 1965-2005 och forskarna utgick från två grundantaganden. Det första var att det inte fanns någon kausalitet mellan råvaruexport och tillväxt, men att råvaruexport kunde bli ett problem i länder utan "goda" institutioner. Hur "goda" institutioner skulle definieras var en öppen fråga som forskarna sökte svar på genom testa olika typer av index för att definiera institutionell kvalitet. Det andra grundantaget var att vissa typer av råvaruexport var mer problematiska än andra, framför allt värdefulla och geografiskt koncentrerade

råvaror som var relativt lätt åtkomliga i marken. Tre förklaringsmodeller till denna teori diskuterades: 1) Den här typen av råvaror uppmuntrade i större utsträckning till girighet eftersom vinsterna var lättare att lägga beslag på, 2) de uppmuntrade till korruption och därmed försvagade institutionerna, något som i sin tur antogs orsaka lägre tillväxt och 3) att de orsakade i större utsträckning än andra råvaror orsakade konflikter, vilket var skadligt för tillväxten.

I studien gjordes multivariata analyser där forskarna studerade eventuell interaktion mellan tillväxt, råvaruexport och institutionell kvalitet. 89 länder ingick i studien, varav data fanns för 75. Studien var uppdelad på två tidsperioder: dels 1965-2005, dels 1985-2005. Orsaken till uppdelningen var, enligt forskarna, att olika förutsättningar rådde under de

båda perioderna. Till exempel var råvarupriserna högre på 1970-talet än under 1980-talet. Råvaruexporten mättes i andel av BNP mättes dels totalt, dels nedbruten i fyra beståndsdelar: Jordbruksprodukter, mat, bränsle samt metaller. Forskarna utgick från ett snitt över de första fem åren respektive mätperiod. Vad gällde institutioner gjordes fyra distinktioner och syftet härmed var att undersöka hur olika definitioner av institutionell kvalitet påverkade resultatet. Därför använde forskarna 1) *Polity I*, en index som konstruerats av Marshall och Jagers 2002, och som mätte graden av mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och begränsningar för den styrande eliten, 2) index från International Country Risk Guide, *ICRG*, som var ett privat företag och mätte graden av institutionell kvalitet i tre subkategorier: politiska risker, ekonomiska risker och finansiella risker. Dessutom studerades 3) skydd för privat ägande separat och 4) möjligheten att upprätta privata kontrakt⁸.

Det enda samband mellan råvaror, institutioner och tillväxt som kunde hittas med dessa metoder gällde export av metaller och tillväxt. Länder med en stor andel malm och metaller i exporten hade en lägre tillväxt under båda de studerade perioderna. Men det negativa sambandet kunde uppvägas av goda institutioner, dock bara enligt *ICRG*:s definition av institutionell kvalitet. I länder vars institutioner fick betyg sex eller mer på en skala på noll till tio fanns ett positivt samband mellan export av metaller och tillväxt. Utväxlingen på råvarorna blev större ju starkare institutionerna var, vilket möjligen kan väcka frågan om det var länder med starka institutioner som drev resultatet. Sammantaget drog forskarna slutsatsen att det inte fanns något statistiskt robust försvar för en råvarornas förbannelse under den studerade tidsperioden, förutom när det gällde metaller och detta var ett samband som tycktes kunna uppvägas av goda institutioner.

1.4.2 METOD

Ambitionen var att i möjligaste mån applicera Boschini et al metod och material på tidsperioden 2006-2012 för att på detta vis kunna urskilja om ett trendbrott förelåg. Men till skillnad mot den tidigare studien, som byggde på multivariabla analyser, studerades även ett samband i taget. Orsaken var tidigare teorier gjort gällande att det fanns orsakssamband mellan råvarurikedom och "dåliga" institutioner och även mellan "dåliga" institutioner och sämre ekonomisk tillväxt. En så kallade råvarornas förbannelse skulle om den fanns, enligt denna teoribildning, alltså verka genom "dåliga" institutioner som kanal. Om resultatet från studien av åren 2006-2012 skilde sig från studier av tidigare tidsperioder borde något av de tidigare förmodade orsakssambanden upphört att gälla under den studerade perioden och ambitionen är att i så fall veta vilket.

Specifika frågeställningar var:

- 1) Förelåg ett samband mellan råvaruexport och ekonomisk tillväxt 2006-2012?
- 2) Förelåg ett samband mellan kvalitet på institutioner och ekonomisk tillväxt 2006-2012?
- 3) Spelade det någon roll om "dåliga" institutioner definierades som korruption?

- 4) Förelåg ett samband mellan råvaruexport och kvalitet på institutioner 2006-2012?
- 5) Förelåg ett samband mellan råvarurikedom, ekonomisk tillväxt och institutioner 2006-2012?
- 6) Spelade det någon roll om råvaror definierades som metaller och malm?
- 7) Spelade urvalet av länder någon roll för resultatet?

Två nya moment tillfördes i studien. Bakgrunden var att två svagheter i den tidigare metoden hade identifierats. Den ena gällde det snäva urvalet av 89 länder, varav data bara fanns för 75, som möjligen kunde ha styrt resultatet. För att undersöka om så var fallet genomfördes analyser både i den tidigare urvalsgruppen samt i samtliga världens länder. Den andra möjliga svagheten gällde ett index användes för att definiera institutionell kvalitet, nämligen International Country Risk Groups index *ICRG*. International Country Risk Guide är ett privat företag vars index mäter graden av institutionell kvalitet i tre subkategorier: politiska risker, ekonomiska risker och finansiella risker. Indexet omfattar 22 variabler som rör allt från statskuld till fattigdom och andelen militärer i den politiska ledningen⁹. Men någon ordentlig insyn i hur företaget sammanställer sitt index finns inte, vilket möjligen kan anses som

förvånade med tanke på hur ofta detta index används av forskare. På sin hemsida redovisar företaget inte hur de 22 olika variablerna sammanställs. Gör företagets anställda en subjektiv bedömning eller byggde variablerna i sin tur på andra index? ICRG har också en betoning på ekonomiska variabler och har kritiserats för att kritiserats mäta resultatet av institutionerna snarare än institutionernas kvalitet (Glaser et al 2004). Att BNP-tillväxt ingår ger en risk för rundgång i resultatet.

För att testa i vilken utsträckning ICRG:s index påverkade resultatet kompletterades studien med Transparency Internationals index för förväntad korruption, Corruption Perception Index, som ställdes mot genomsnittlig BNP-tillväxt per capita under perioden. Detta index är konstruerat av Transparency International och bygger på enkäter med beslutsfattare samt 13 olika variabler¹⁰. Anledningen till att detta index valdes var att råvaror i tidigare forskning har förknippats med korruption fanns en ambition att studera eventuella samband mellan tillväxt, råvaror och institutioner om institutionell kvalitet i stället definierades som graden av korruption (Ploeg 2011).

För att definiera tillväxt användes genomsnittlig tillväxt i BNP-per capita under perioden. Statistiken var hämtad från Världsbanken. För att definiera råvaror användes Primex, det vill säga den samlade exporten av råvaror (mat, jordbruksprodukter, metaller och bränsle) som andel av BNP. Även denna statistik hämtades från Världsbanken. Därutöver studerades malm och metaller, enligt Världsbankens definition, separat. En skillnad mot den tidigare studien, där råvaruexporten definierades utifrån ett genomsnitt av de fem första åren av mätperioden, var att råvaruexporten i denna studie definierades endast utifrån det första året i mätperioden, en skillnad som kunde motiveras av tidsperioden i den egna studien var betydligt kortare. Inte heller gjordes separata studier av mat, jordbruksprodukter och bränslen, utan bara det råvaruslag där forskarna hade hittat ett samband studerades, nämligen metaller och mineraler.

För att belysa frågeställningarna genomfördes i ett första skede fem korrelationsanalyser. I den första analysen ställdes genomsnittlig BNP per capita mot Primex. Bakgrunden var att tidigare forskning hävdade att en hög andel i råvaror i exportkorgen skulle resultera i en lägre ekonomisk tillväxt (Sachs et al 1995). Därför var det intressant att undersöka om detta orsakssamband fanns under perioden 2006-2012 eller var det kanske rent tvärtom? I den andra analysen ställdes BNP mot Ores, Världsbankens index för export av malm och metaller i andel av BNP. Syftet

var att studera om en större koncentration av just dessa råvaror spelade någon roll för tillväxten, något som tidigare studier hade indikerat (Boschini et al 2013). I den tredje ställdes genomsnittlig BNP-tillväxt per capita under perioden mot ICRG, det tidigare nämnda index som mäter kvalitén på institutioner. Syftet var att ta reda på om det fanns något samband mellan goda institutioner och tillväxt under perioden, något som tidigare forskning gjort gällande för tidigare perioder (Acemoglu et al 2004, mfl). Denna fråga var relevant eftersom råvarornas förbannelse har antagits verka genom "dåliga" institutioner som kanal. I den fjärde analysen ställdes BNP mot CPI, Transparency Internationals index för förväntad korruption. Syftet var att utforska om det spelade någon roll för tillväxten hur "dåliga" institutioner definieras. Bakgrunden var att tidigare forskning argumenterat för att råvarurikedom orsakar korruption vilket i sin tur skulle resultera i lägre tillväxt (Ploeg 2011). I den femte analysen ställdes Primex mot ICRG med syfte att utforska samband mellan råvaruexport och institutioner. Bakgrunden var att tidigare forskning gjort gällande att det funnits ett samband mellan råvaruexport och "dåliga" institutioner (Ploeg 2011).

I varje analys studerades p-värde och r-värdet. R-värdet var ett uttryck för den grad av variation i tillväxt som kan förklaras av variabeln. R-värdet upphöjt till två var det samma som sambandets procentandel av den totala variationen. P-värdet var ett sannolikhetsmått på att ett samband är sant när det väl är funnet. Om det fanns ett samband skulle p-värdet vara mindre än 0,05, vilket betydde att det var fem procents sannolikhet för att det ändå inte är något samband. Resultatet kontrollerades även sedan eventuella outliers, det vill säga länder vars residualer låg två standardavvikelser eller mer utanför medelvärdet, hade avlägsnats.

I korrelationsanalyserna med BPR:s landgrupp som urval testades även att residualerna var normalfördelade, se appendix B. Efter detta gjordes en multivariat regressionsanalys med BNP-tillväxt som beroende variabel och ICRG och Primex som oberoende variabler. Syftet var att ta reda på om det fanns någon "villkorad förbannelse", det vill säga någon form att samband mellan råvaror och BNP som kunde påverkas av kvalitén på institutionerna. I samma syfte gjordes även liknande analys där Primex byts ut mot Ores, det vill säga malm och metaller. Det testades även om det fanns någon interaktion mellan Ores och ICRG, vilket var fallet i den tidigare studien. Slutligen gjordes samma analyser om men med hela världens länder som urval. Dock gjordes inga separata analyser av CPI mot BNP eller Ores mot BNP.

2. RÅVAROR, INSTITUTIONER OCH TILLVÄXT 2006-2012.

Resultaten var inte linje med de förväntade i enlighet med huvudfåran inom tidigare forskning på detta område, vilket möjligen kan indikera att perioden 2006-2012 utgjorde ett trendbrott. I syfte att underlätta för läsaren inleds redovisningen av resultatet med en förenklad sammanställning över de olika måtten i studien:

BNP:

Genomsnittlig BNP-tillväxt per capita under 2005-2012

Primex: Andel råvaruexport i andel av BNP

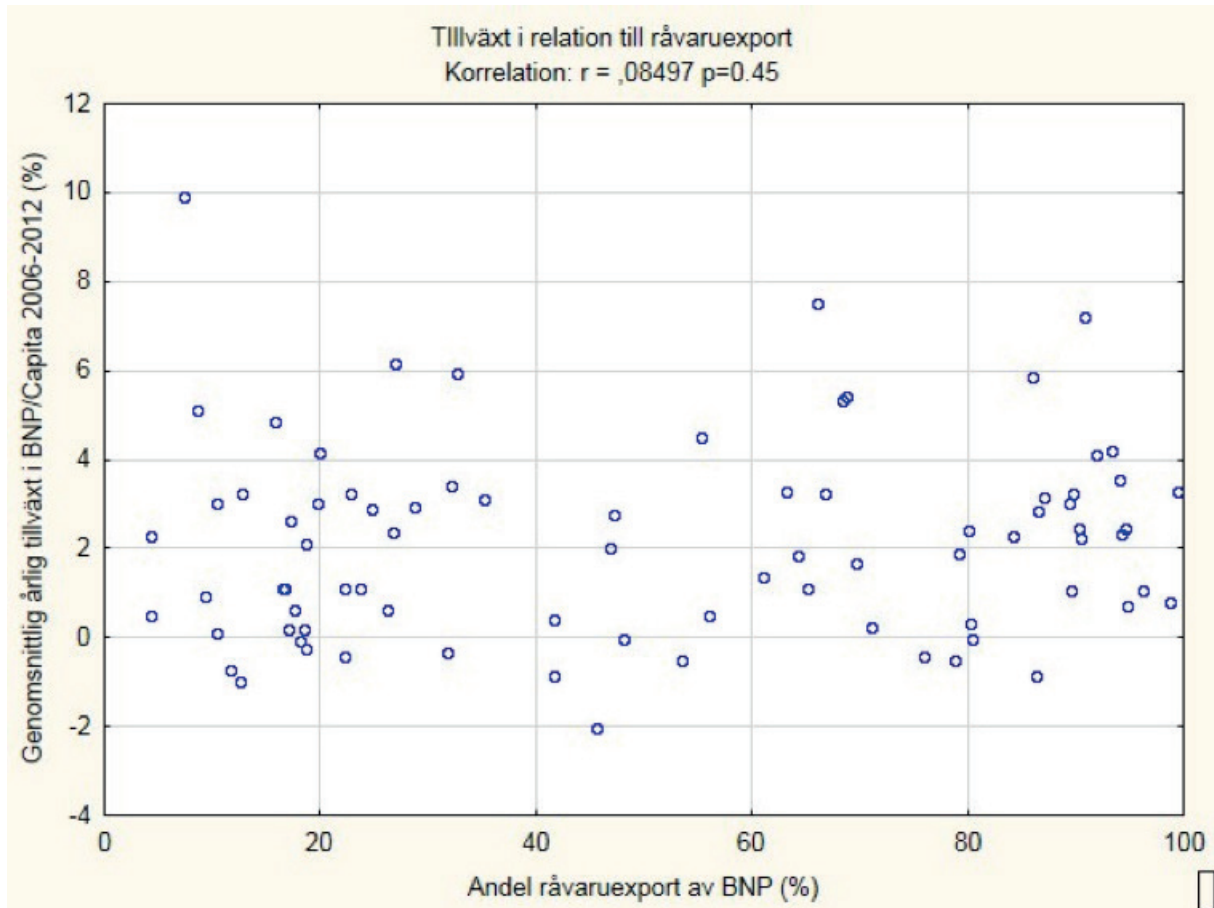
Ores: Andel guld och mineraler i andel av BNP

ICRG: Institutionell kvalitet enligt International Country Risk Guide.

CPI: Förväntad korruption enligt Transparency International

2.1 RESULTAT

I den första korrelationsanalysen ställdes Primex mot genomsnittlig BNP per capita under perioden (Figur 1).

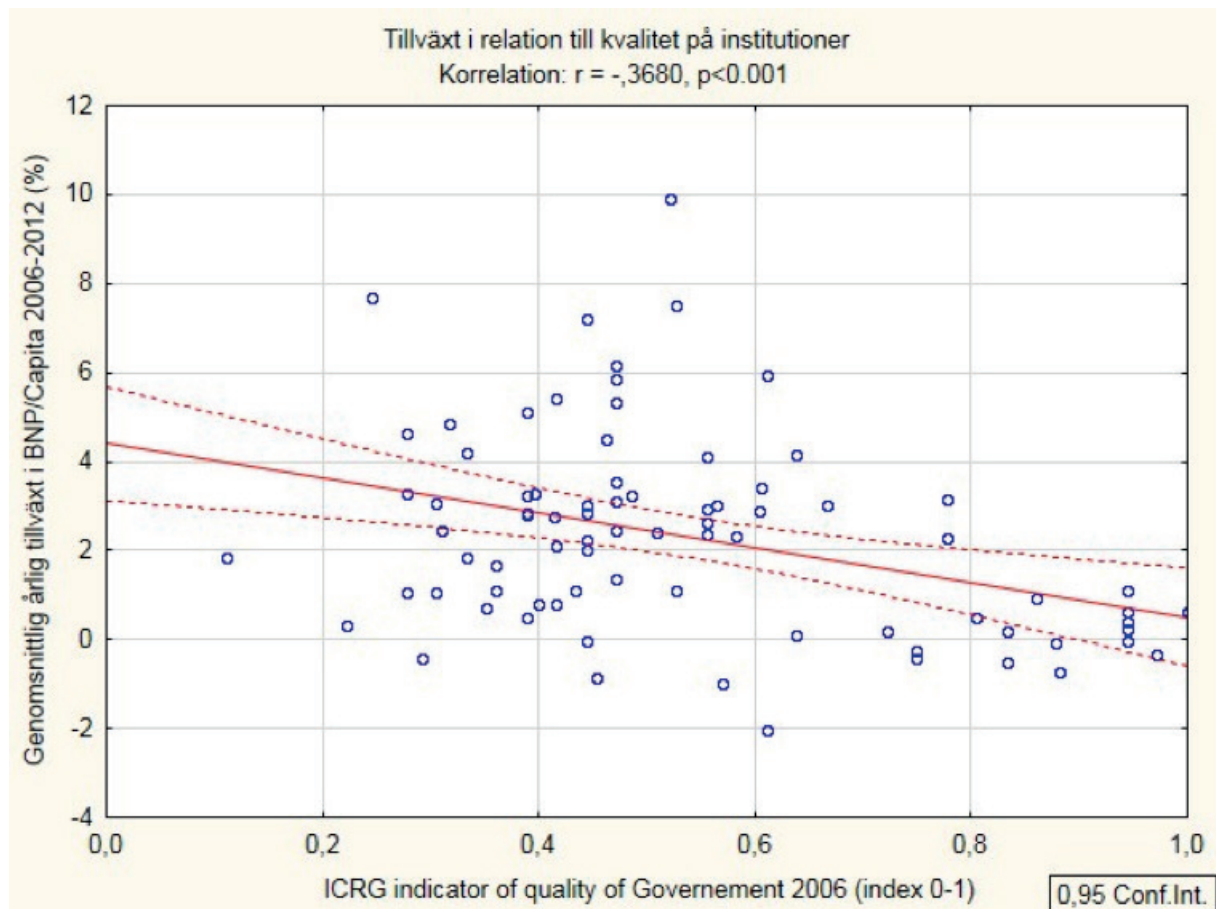

Figur 1: Genomsnittlig BNP-tillväxt per capita i relation till andel råvaruexport i BNP.

P-värdet var 0,45, vilket innebär att det inte fanns något samband mellan råvaruexport i procent av BNP och ekonomisk tillväxt i den studerade landgruppen under 2006-2012.

Tre outliers, vars residualer låg två standardavvikelser eller mer utanför medelvärdet, kunde identifieras: Grekland, Indien och Sri Lanka. När dessa avlägsnats från analysen kvarstod resultatet, det vill säga det fanns fortfarande inget samband mellan Primex, det vill säga råvaruexport i andel av BNP och ekonomisk tillväxt.

För att studera betydelsen av vilken typ av råvaror som exporterades ställdes Ores, som omfattar export av malm och metaller, separat mot BNP. Inte heller här fanns någon korrelation. P-värdet blev 0,08 – vilket ju var ganska nära men ändå innebär att det inte fanns något samband mellan hur stor andel av BNP som utgjordes av export av malm och metaller och ekonomisk tillväxt under perioden. Fem outliers avlägsnades utan att resultatet påverkades.

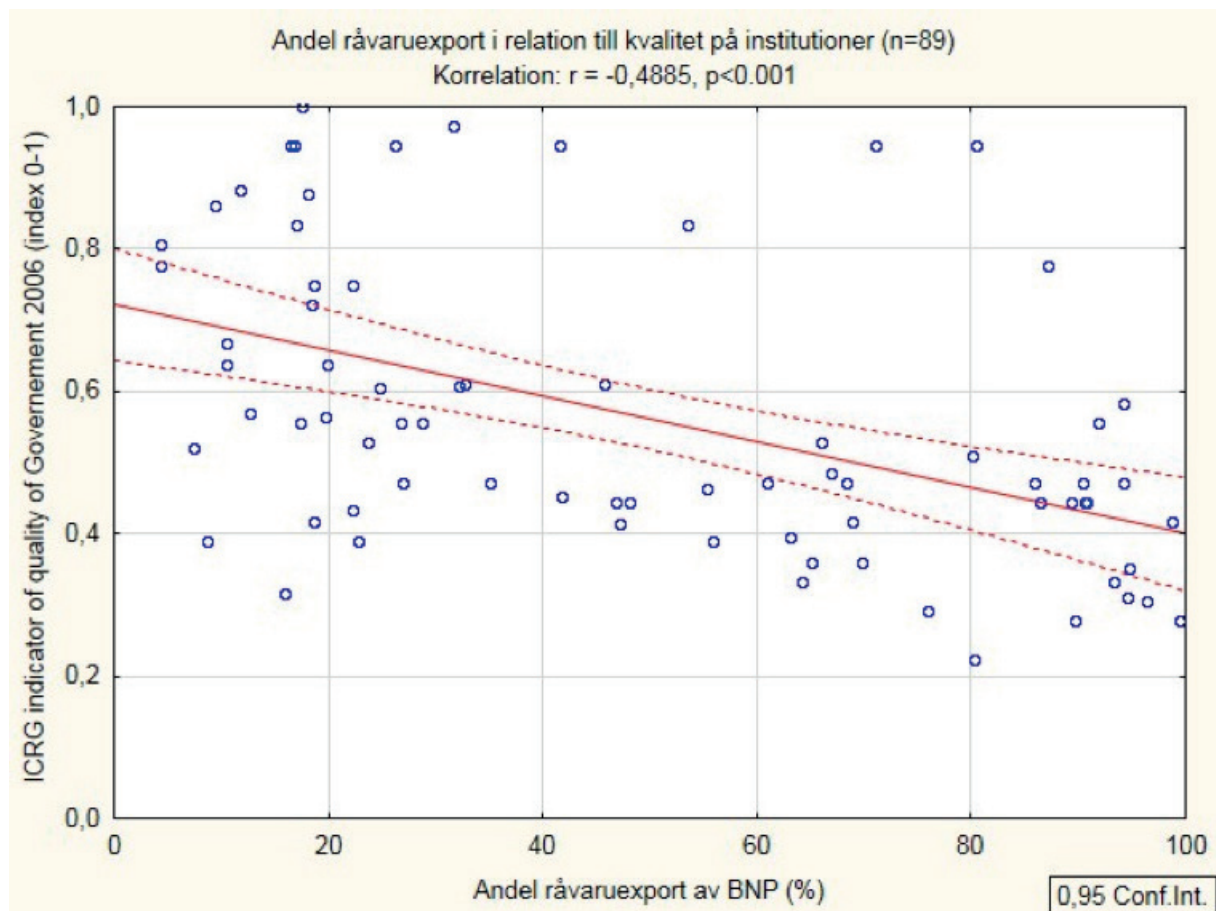

Figur 2. Genomsnittlig BNP-tillväxt per capita i relation till kvalitet på institutioner.

Nästa fråga var om det fanns något samband mellan tillväxt och kvalitén på institutioner under perioden? I en korrelationsanalys ställdes BNP mot ICRG, ett index från International Country Risk Guide som definierade den institutionella kvalitén (figur 2).

Resultatet i figur 2 visade att det fanns en korrelation mellan institutioner och BNP-tillväxt. Sambandet var linjärt. Det innebär att ju sämre institutioner ett land hade, enligt ICRG:s skattning, desto högre var tillväxten under den studerade perioden. Resultatet var överraskande eftersom det gick stick i stäv mot tidigare forskning som har hävdade ett samband mellan goda institutioner och hög tillväxt under tidigare tidsperioder. R-värdet var $-0,3680$, vilket innebär att 13,5 procent av den totala variationen i BNP-tillväxt i urvalet kunde förklaras av skillnader i ICRG. P-värdet var $0,0007$ vilket betyder att sambandet var högrgradigt signifikant. Två outliers hittades,

DR Kongo och Finland. När dessa outliers hade avlägsnats blev sambandet starkare, 14 procent av variationen i BNP kunde nu förklaras av institutionell kvalitet. I syfte att ta reda på om det spelade någon roll hur "goda" institutioner definieras ställdes också BNP per capita mot CPI, som var Transparency Internationals index för förväntad korruption. R-värdet blev $-0,30$ vilket indikerade att det även här fanns ett linjärt positivt samband mellan korruption och tillväxt, vilket även detta gick stick i stäv med tidigare forskning. Det spelade alltså ingen större roll om "bra" eller "dåliga" institutioner definierades enligt ICRG:s index eller enligt korruptionsindexet CPI, det positiva sambandet mellan "dåliga" institutioner och tillväxt kvarstod. Ju mer korrumperat ett land var, desto högre ekonomisk tillväxt. R-värdet var $0,30$ vilket innebär att det inte var någon större skillnad om institutioner definierades enligt CPI eller ICRG.

Figur 3. Kvalité på institutioner i relation till andel råvaruexport i BNP.

Nästa fråga var om det fanns ett samband mellan råvaruexport och institutioner under perioden.

Resultatet i figur 3 visade ett samband mellan hur stor del av BNP som utgjordes av råvaruexport och institutionell kvalitet. Ju mer råvaror, desto sämre institutioner. R-värdet var $-0,488$ och $R^2=23,8$ vilket innebär att 24 procent av skillnaden på institutioner i urvalet kunde förklaras av variationen i andelen råvaror. P-värdet var $0,0001$ vilket betyder att sambandet var högggradigt signifikant. En outlier kunde identifieras som var Norge. När Norge hade avlägsnats från analysen blev R-värdet $-0,53$ vilket innebär att 28 procent av skillnaden i institutionell kvalitet kunde förklaras av andelen råvaror i exportkorgen.

Resultatet indikerade att andelen råvaruexport under den studerade perioden inte kunde förknippas med tillväxt, varken åt ena eller andra hållet. Däremot hade länder med "dåliga" institutioner en högre tillväxt än andra. Resultatet indikerade också att råvarurika länder i högre grad hade "dåliga" institutioner. Sålunda vore det osannolikt att under det den studerade tidsperioden skulle finnas en villkorad råvaruförbannelse, det vill säga att länder att råvarurika länder med "dåliga" institutioner skulle ha haft en sämre ekonomisk tillväxt än andra, något som tidigare forskning hade gjort gällande, under den studerade perioden. Men hypotesen behövde säkerställas i en multivariat analys, där den beroende variabeln var BNP-tillväxt och de oberoende variablerna är ICRG och Primex (se tabell 2).

Regression Summary for Dependent Variable: Snitt (Kopia av GDP2006ALLAINDEX, RO R= ,35181366 R²= ,12377285 Adjusted R²= ,09909040 F(2,71)=5,0146 p<,00918 Std.Error of estimate: 2,1244						
N=74	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(71)	p-value
Intercept			4,67492	1,096906	4,26191	0,000061
ICRGOG2006	-0,375367	0,127312	-4,06491	1,378681	-2,94841	0,004321
primex2	-0,054938	0,127312	-0,00393	0,009097	-0,43153	0,667393

Tabell 2. Samband BNP, ICRG och Primex

Resultatet visade att det negativa sambandet mellan institutioner och tillväxt kvarstod. Det vill säga att ju lägre institutionell kvalitet, desto högre tillväxt oavsett råvaruexport. Däremot förelåg inte heller här något samband mellan råvaruexport och tillväxt. Tre länder var outliers: Argentina, Panama och Kina. Resultatet

kvarstod även sedan dessa avlägsnats från analysen. Det vill säga det fanns ett samband mellan BNP och ICRG men inte mot Primex. P-värdet var dock 0,67 vilket innebär att resultatet inte var statistiskt signifikant (se tabell 3).

Regression Summary for Dependent Variable: Snitt (Kopia av GDP2006ALLAINDEX, RO R= ,38334195 R²= ,14695105 Adjusted R²= ,12186138 F(2,68)=5,8570 p<,00450 Std.Error of estimate: 1,7648 Exclude cases: 8;41;148						
N=71	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(68)	p-value
Intercept			4,05291	0,928464	4,36517	0,000044
ICRGOG2006	-0,398443	0,128898	-3,56533	1,153400	-3,09115	0,002889
primex2	-0,032634	0,128898	-0,00197	0,007797	-0,25318	0,800894

Tabell 3: Samband BNP, Primex och ICRG efter att outliers avlägsnats.

Resultatet visade alltså att det inte fanns något samband mellan råvaror, institutioner och BNP när all råvaruexport studerades under perioden. Men slutsatsen i Boschini, Roine och Petterssons studie var att det förelåg ett samband mellan andel malm och metaller och tillväxt i länder med "dåliga"

institutioner. För att testa om detta samband gällde för tiden 2005-2012 behövde en ny multivariat regressionsanalys göras, även denna gång med BNP som beroende variabel men nu med ORES, världsbankens statistik malm- och mineralexport, och ICING som oberoende variabler (se tabell 4).

Regression Summary for Dependent Variable: Snitt (Kopia av GDP2006ALLAINDEX, RO R= ,38182156 R ² = ,14578770 Adjusted R ² = ,12172539 F(2,71)=6,0588 p<,00372 Std.Error of estimate: 2,0976						
N=74	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(71)	p-value
Intercept			4,09758	0,728957	5,62115	0,000000
ICRGOG2006	-0,342065	0,109781	-3,70428	1,188836	-3,11589	0,002646
2006 ORES	0,156060	0,109781	0,02299	0,016175	1,42156	0,159532

Tabell 4: Samband BNP, ICRG och Ores.

Regression Summary for Dependent Variable: Snitt (Kopia av GDP2006ALLAINDEX, RO R= ,44725093 R ² = ,20003340 Adjusted R ² = ,17650497 F(2,68)=8,5018 p<,00051 Std.Error of estimate: 1,7090 Exclude cases: 8;41;148						
N=71	b*	Std.Err. of b*	b	Std.Err. of b	t(68)	p-value
Intercept			3,59286	0,600318	5,98494	0,000000
ICRGOG2006	-0,371717	0,108575	-3,32618	0,971549	-3,42358	0,001051
2006 ORES	0,232375	0,108575	0,02826	0,013206	2,14022	0,035927

Tabell 4: Samband BNP, ICRG och Ores efter att outliers avlägsnats.

Resultatet visade att heller vid Ores finns något statistiskt signifikant samband med tillväxt, även om p-värdet för Ores var något lägre: 0,16 jämfört med 0,67 för Primex. Även i denna analys fanns tre outliers: Argentina, Panama och Kina. När dessa plockades bort från analysen fanns ett positivt samband mellan Ores och BNP. Det vill säga länder att länder med en stor andel malm och metaller i sin export hade en högre tillväxt, men denna tillväxt var oberoende av kvalitén på institutioner (se tabell 4). Slutligen testades om det fanns någon interaktion mellan Ores och ICRG, vilket var fallet i BPR:s studie. Det fanns ingen interaktion.

Nästa fråga var om det snäva urvalet kunde ha styrt resultatet. För att ta reda på detta gjordes samma analyser om men nu samtliga världens länder som urval. Av 225 länder fanns data för 130. I den första regressionsanalysen ställdes Primex mot genomsnittlig BNP per capita under 2005-2012. Resultatet indikerade att det fortfarande inte förelåg något samband mellan Primex och BNP, varken positivt eller negativt. (P=0,79). Efter detta var frågan om det intressanta sambandet mellan "dåliga" institutioner och hög tillväxt skulle bestå med hela världen som urval? En regressionsanalys mellan Primex och BNP visade att så var fallet (se fig 4). P-värdet var lika 0,001 och R-värdet -0,36 vilket innebar att 13,6 procent av skillnaden i tillväxt kunde härledas till kvalitén på institutioner. Även det tydliga sambandet mellan råvaror och "dåliga" institutioner

kvarstod när samtliga världens länder studerades. P-värdet var mindre än 0,0001 vilket innebar att resultatet var statistiskt signifikant. R-värdet var -0,465 vilket innebar att 21 procent av sambandet kunde förklaras av andelen råvaruexport i BNP. När två outliers har avlägsnats från analysen blev sambandet något starkare.

Slutligen gjordes två multivariata analyser. Den första med BNP som beroende variabel och Primex och ICRG som oberoende variabler. Resultatet av den första analysen visade inget samband, inte heller sedan fem outliers har avlägsnats från analysen. I den andra analysen var BNP beroende variabel och Ores och ICRG oberoende variabler. Inte heller här fanns något samband. Resultatet kvarstod även sedan fem outliers hade avlägsnats och skilde sig därmed från analysen av den mindre landgruppen då det fanns ett svagt samband mellan metaller och tillväxt genom att en högre metaller i exporten föreföll generera en högre tillväxt.

Sammanfattningsvis förelåg inte något samband mellan råvaror, institutioner och ekonomisk tillväxt i studien. Vare sig i Boschini et als urvalsgrupp eller när samtliga världens länder studeras. Däremot förelåg ett samband mellan råvaror och institutioner samt ett samband mellan institutioner och tillväxt. Länder med en hög andel råvaror i exporten hade generellt sämre institutioner och länder med "dåliga" institutioner hade en högre tillväxt.

3. DISKUSSION

Resultatet indikerade att tidigare etablerade samband inte längre kan tas för givna. Mest oväntat var att sambandet mellan "dåliga" institutioner och lägre tillväxt inte bara hade försvunnit utan hade ersatts av det motsatta förhållandet. Det vill säga att länder med "dålig" institutioner eller en högre grad av korruption hade en högre tillväxt under 2006-2012. Mer väntat var kanske att resultatet också indikerade att länder med en stor andel råvaruexport i relation till BNP i högre utsträckning än andra hade "dåliga" institutioner. Med dessa två resultat framför sig kunde det ha fallit sig naturligt att tro att den snabba prisökningen på råvaror under perioden varit förklaringen till att länder med "dåliga" institutioner hade en högre tillväxt. Men så kan det inte ha varit eftersom resultatet samtidigt visade att det inte fanns någon koppling mellan råvaruexport och BNP-tillväxt. Någon förbannelse var det alltså inte fråga om under den studerade perioden, även om de råvarurika länderna inte förmådde dra några extra växlar på de snabba prisökningarna. Vad detta kan bero på skulle det behövas ytterligare forskning för att svara på, men möjligen kan förklaringen hittas i någon de vedertagna förklaringsmodellerna för råvarornas förbannelse, det kan till exempel ha med valutaeffekter att göra.

Vad sambandet mellan "dåliga" institutioner och hög tillväxt beror på kan man förstås bara spekulera kring och ligger egentligen utanför syftet med studien. Men eftersom sambandet är så nytt och intressant är det svårt att låta bli att föra fram några teorier, varav några redan diskuteras i avsnittet kring studiens utgångspunkt: Omfattande kinesiska investeringar utan krav på förbättrade institutioner och ökad regional handel vilket har inneburit ett lyft för handeln ibland annat i Afrika och Sydamerika. Relaterat till beroendeskolans teorier skulle detta förlopp möjligtvis kunna tolkas som att utvecklingsländerna har brutit sig loss från en osund periferi-kärna-relation med länderna i väst och i stället hittat nya marknader för sina produkter, marknader som inte har varit förenade med samma krav. Frågan är om den snabba tillväxten som har ägt rum i många länder med "dåliga" institutioner verkligen har kommit alla till godo, eller är det snarare fråga om kapitalackumulation i skatteparadis? Här skulle det behövas vidare forskning om undersöker hur tillväxten fördelas. Har den extrema fattigdomen minskat i samma takt som tillväxten ökat? Att reallönerna har ökat i de flesta utvecklingsregioner (ILO 2012), med undantag för Mellanöstern, talar ändå för att det många ändå har fått det bättre.

Utifrån en mer liberal utgångspunkt kan man fråga sig på ländernas snabba tillväxt beror på någon form av upphämtningseffekt, det vill säga att fattiga länder med "dåliga" institutioner haft ett stort utrymme att ta igen eller om eller om den tillväxt vi ser nu ser effekterna av de liberaliseringar och avregleringar av marknader som ägt rum många fattiga länder sedan 1980-talet. Kanske är den snabba ökningen i tillväxt resultatet av ökad handel med bland annat råvaror. Ytterligare en möjlig förklaring till resultatet, som är mer kopplad till ett realistiskt synsätt, kan vara att det helt enkelt har gått dåligt för länder med "bra" institutioner under den studerade perioden, till följd av finanskraschen i USA och eurokrisen. Vi har sett en maktförskjutning från de rika länderna i väst till tillväxtekonomierna med Kina i spetsen. Följdfrågan blir då kanske hur dessa kriser i väst kunde inträffa om institutionerna var så bra? Måhända är svaret att institutionerna inte har hängt med i utvecklingen. Slutligen har neoklassiska tillväxtteoretiker hävdade att tillväxtvariationer mellan olika länder snarare uppstår genom skillnader i ackumulation av produktionsfaktorer som investeringar och arbetskraft än genom skillnader i institutioner. Utifrån dessa teorier skulle den snabba tillväxten i många utvecklingsländer kunna förklaras av att de under den studerade perioden hade god tillgång på billig arbetskraft och riskvilligt investeringskapital till följd av låga världsmarknadsräntor och att dessa två faktorer vägde tyngre för ekonomisk tillväxt än eventuella institutionella brister.

Men för att återvända till sambandet mellan råvaror, tillväxt och institutioner kan man sammanfattningsvis konstatera att den studerade tidsperioden har varit alldeles för kort och exceptionell för att dra några säkra slutsatser. En historisk studie argumenterade nyligen för att länder med "dåliga" institutioner tidigare upplevt korta perioder av snabb tillväxt i perioder av höga råvarupriserna, men att de sedan återfallit i tider med låg tillväxt (Broadberry et al 2013). Självklart måste studier som bygger på längre historiska tidsserier väga tyngre än denna studie av sex år, även om den visar på riskerna med att dra säkra slutsatser av regressionsanalyser över bestämda tidsperioder. Likaså är länder som Sverige, USA och Australien är alla exempel på råvarurika länder som klarats av att utvecklas, även trots initialt "dåliga" institutioner. Det är också på plats att diskutera i vilken mån val metod och material kan ha gett ett missvisande resultat. Här är framför de ovan nämnda bristerna med Primex och ICRG som problematiska. De forskare som anser att andelen råvaruexport i relation till BNP snarare

mäter ett resursberoende än resursrikedom har onekligen en poäng och frågetecknen kring index för att mäta kvalitet på institutioner är många och redan diskuterade.

Men även om dessa brister kan ha gett ett missvisande resultat visar studien ett tydligt trendbrott mot tidigare perioder. Frågan är om resultatet indikerar början på en längre trend eller bara illustrerar en tillfällig och extrem tid? Den snabba utvecklingen i framför allt Kina och Indien i kombination med att vi blir fler människor på jorden talar för ökad efterfrågan på råvaror. Chatham House spår att efterfrågan på mat och energi ökar med 35 procent fram till 2030 och med 250 procent på metaller (Chatham house 2012). Denna förväntade explosion tros resultera i att bristsituationer, åtminstone periodvis. Flaskhalsar kommer då att resultera i stora prissvängningar, vilka inte bara blir ett tillfälligt problem för konsumenterna eftersom ökad volatilitet också gör att riskmarginalerna ökar, vilket kan verka hämmande på de investeringar som skulle kunna öka produktionen. Bristen riskerar alltså att bli permanent och den reella prisnivån på råvaror genomsnittligt högre. Kommer råvarurika länder med "dåliga" institutioner att kunna dra nytta av denna nya prisbild?

Frågan om institutionernas betydelse för tillväxt blir då avgörande för svaret, eftersom studien indikerar att råvarurika länder i större utsträckning har sämre institutioner än andra. Om vi tror att institutioner är avgörande för tillväxt, ja då är de samband som har rått under den studerade perioden fråga om en tillfällighet. Men om vi inte tror att till exempel demokrati och frihet från korruption är nödvändiga förutsättningar för dra växlar på råvaror kan höga råvarupriser i kombination med ett maktskifte från väst till öst innebära början på en period av helt nya samband mellan råvaror, institutioner och tillväxt och en tid då de råvaruproducerande länderna inte längre befinner sig i den geoeconomiska periferin. Kanske kommer även att få se fler karteller av OPEC:s typ men för andra typer av råvaror än olja.

Samtidigt lär historien oss att oförutsedda händelser alltid påverkar framtiden. I en tid med råvarubrist riskerar nationalism, liksom protektionism, att bli vanligare. En ny våg av statskapitalism tycks redan vara under uppsegling. Sammantaget kan den nya situationen resultera i ökad risk för konflikter mellan länder, något som i sin tur kan kullkasta tidigare förutsättningar och skapa ytterligare helt nya samband.

FOTNOTER

^[1] Tillgänglig på: <http://www.imf.org/external/np/res/commod/Charts.pdf>

^[2] Se mer på: World Bank Community Price Data (The Pink Sheet).

^[3] Se mer på: <http://www.chinaafricarealstory.com>

^[4] Se WTOs Databas: http://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/region_e.htm

^[5] Canuto utgår från statistik från Världsbanken.

^[6] Ploeg gör en översikt av litteraturen kring olika faktorer som studerats.

^[7] Se mer om detta index på: <http://www.law.yale.edu/documents/pdf/lopez.pdf>.

^[8] För att definiera möjligheten att upprätta privata kontrakt användes "Doing Business", ett index från Världsbanken 2004 som mätte möjligheten att göra affärer i enskilda länder.

^[9] De 22 variablerna är: Government Stability, Socioeconomic Conditions, Investment Profile, Internal Conflict, External Conflict, Corruption, Military in Politics, Religious Tensions, Law and Order, Ethnic Tensions, Democratic Accountability,

Bureacracy Quality, GDP per head, Real GDP Growth, Annual Inflation Rate, Budget balance as a percentage of GDP, Current Account as a Percentage of GDP, Foreign debt as a Percentage of GDP, Foreign Debt Service as a Percentage of Exports of Goods and Services, Current Account as a Percentage of Exports of Goods and Services, net international liquidity as Months of Import Cover, Exchange Rate Stability. Se: http://www.prsgroup.com/ICRG_Methodology.aspx

^[10] De 13 variablerna är African Development Bank Governance Ratings, Bertelsmann Foundation Sustainable Governance Indicators, Bertelsmann Foundation Transformation Index, Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings, Freedom House Nations in, Global Insight Country Risk Ratings, IMD World Competitiveness Yearbook, Political and Economic Risk Consultancy Asian Intelligence, Political Risk Services International Country Risk Guide, Transparency International Bribe Payers Survey, World Bank – Country Policy and Institutional Assessment, World Economic Forum Executive Opinion Survey, World Justice Project Rule of Law Index. Källa: Transparency International 2013.

^[11] Prognoserna utgår från IMF:s beräkningar om att världens reala BNP fördubblas fram till 2030 och att Kinas ekonomi fortsätter att växa med kring åtta procent varje år fram till 2020.

REFERENSER

Acemoglu et al (2004): *Institutions as Fundamental Cause of Long-Run Growth*, Working Paper no. 10481, National Bureau of Economic Research.

Broadberry et al (2013): *Africa's growth prospects in a mirror: a historical perspective*, The University of Warwick, no 172, Sep 2013.

Boschini A., Pettersson J. och Roine J. (2007): *Resource Curse or Not: A Question of Appropriability*, Scandinavian Journal of Economics, Vol. 107, Issue 3, 2007.

Boschini A., Pettersson J. och Roine J. (2013): *The Resource Curse and its Potential Reversal*, *World Development*, Vol. 43, 2013.

Brunnschweiler C. och Bulte E (2008): *Linking Natural Resources to Slow Growth and More Conflict*, *Science*, Vol. 328, No. 5876.

Canuto, O. (2010): *Development Outlook After the Crises*, World Bank.

Chatham House (2012): *Resources Futures*, Chatman House Report, publicerat 1 dec 2012.

Collier P. och Hoeffler A. (2004): *Greed and grievance in civil war*, *Oxford Economic Paper*, Vol. 56.

Gates, B (2013): *Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty*. Publicerad i Bill Gates personliga Gatesnotes. 26 feb 2013. Tillgänglig på: <http://mobile.thegatesnotes.com/Books/Personal/Why-Nations-Fail>

Glaser et al (2004): *Do institutions Cause Growth?* *Journal of Economic Growth*, Vol. 9, pp. 271-303.

International Labour Organization (ILO) (2012): *Comparing how wages have changed in different Regions of the world*. Tillgänglig på: http://www.ilo.org/global/research/global-reports/global-wage-report/2012/charts/WCMS_193294/lang--en/index.htm

Lederman D. and Maloney W. (2007): *Resources, Neither Curse nor Destiny*, Palo Alto: Stanford University Press.

Lederman D and Maloney W. (2008): *In search of the Missing Resource Curse*, *Economia* Vol. 9, No 1.

North D. (1990): *Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge: Cambridge University Press.

Pineda J., Rodriguez F. (2010): *Human Development Research Paper 2010/04: Curse or Blessing? Natural Resources and Human Development*, UNDP.

van der Ploeg et al (2009): *Volatility and the Natural Resource Curse*, *Oxford Economic Papers*, vol. 61, Issue 4.

van den Ploeg, F. (2011): *Natural Resources: Curse or Blessing*, *Journal of Economic Literature* Vol.49, No. 2.

Prebisch, (1950): *The Economic Development of Latin America and its Principal Problems*.

Sachs J.(2012): *Reply to Acemoglu and Robinsons's Response to my Book Review*. Publicerad på Sachs personliga hemsida, 3 dec 2012. Tillgänglig på: <http://jeffsachs.org/2012/12/reply-to-acemoglu-and-robinsons-response-to-my-book-review/>

Sachs J. and Warner A. (1995): *Natural Resource Abundance and Economic Growth*, *National Bureau of Economic Research*.

Sachs J. and Warner A. (2001): *Fundamental Sources of Long-Run Growth*, *The American Economic Review*.

Sachs J. and Warner A. (2001): *The Curse of Natural Resources*, *European Economic Review*, Vol. 45 Issues 4-6.

The World Bank (2008): *The World Bank Annual Report 2008*.

WOULD YOU LIKE TO KNOW MORE ABOUT UI?

The Swedish Institute of International Affairs (UI) is an independent platform for research and information on foreign affairs and international relations.

The institute's experts include researchers and analysts specialized in the field of international affairs. While maintaining a broad perspective, research at UI focuses on unbiased scientific analysis of foreign and security policy issues of special relevance to Sweden. UI as an organization does not take a stand on policy issues.

The UI research department produces a number of publications to facilitate engagement with policy and research communities in Sweden and beyond. Each type of publication is subject to an in-house planning and approval process including quality control. UI Papers are reviewed by senior staff at the institute. They solely reflect the view of the author(s).

Please contact our customer service, or visit our website: www.ui.se, where you will find up-to-date information on activities at the Swedish Institute of International Affairs (UI). Here you can also book event tickets, become a member, buy copies of our magazines, and access research publications. Also, join us on Facebook! You can get in touch with us through email: info@ui.se or **+46-8-511 768 05**

SWEDISH INSTITUTE OF INTERNATIONAL AFFAIRS

Visiting Address: Drottning Kristinas väg 37, Stockholm
Postal Address: Box 27 035, 102 51 Stockholm
Phone: +46 8 511 768 05 Fax: + 46 8 511 768 99
Homepage: www.ui.se